

PARSIFAL

Norman Bailey (Amfortas), Michael Langdon (Titurel), Louis Hendrikx (Gurnemanz), Jon Vickers (Parsifal), Donald McIntyre (Klingsor), Amy Shuard (Kundry), Kiri Te Kanawa, Maureen Keetch, Anne Howells, Alison Hargan, Anne Pashley, Marjorie Biggar (Blumenmädchen)

The Orchestra of the Royal Opera House en The Royal Opera Chorus o.l.v. Reginald Goodall
Recorded live at the Royal Opera House, London, 8 mei 1971

Royal Opera House Heritage Series ROHS012

NICHT SCHLEPPEN, MAESTRO!

door Jos Hermans

Recensies van de opnamen van Reginald Goodall kunnen niet anders dan het onwagneriaanse tempo van de dirigent in ogenschouw nemen. Met een totaalduur van 4u43 evenaart Goodall met deze opname uit 1971 het traagheidsrecord van Arturo Toscanini uit 1931. En dat is bijna drie kwartier langer dan de door Wagner gesuperviseerde première in Bayreuth waarvan wij weten dat hij die uitvoering zelf nog te traag vond. *“Nicht schleppen”*, waarschuwde Wagner en *“ohne Pathos, bitte”* was één van zijn vaak gehoorde opmerkingen bij de repetities. Mag je daaruit besluiten dat Goodalls bijzondere Wagner-reputatie niet meer is dan een alibi voor Brits chauvinisme? Anders geformuleerd: leidt het trage tempo af van de dramatische ervaring van het stuk of versterkt het deze ervaring juist door het reveleren van “ongehoorde” details? Zoals zo vaak is het antwoord: ja en nee.

Over die andere lijkige dirigent Hans Knappertsbusch merkte de sopraan Astrid Varnay ooit op: *“Het hele punt van zijn aanpak is de details van de partituur naar boven halen, hun essentiële welluidendheid, hun kleurrijke uitbundigheid, en bovenal de fysieke impact van de subtiele verschuivingen in de gevoelswereld van de personages. Dat alles kan heel gemakkelijk verdampen bij een snelle uitvoering.”* Staat dat niet gelijk met het slachten van een konijn om de wonderlijke kleuren van zijn ingewanden te kunnen bewonderen, vraagt Wagnerkenner John Deathridge zich terecht af in het begeleidende tekstboekje. Deathridge noemt Hans Knappertsbusch' temporelaties desastreus maar neemt het op voor Reginald Goodall.

Over de prelude tot het eerste bedrijf doet Goodall 14 minuten, precies zo lang als zijn grote voorbeeld Knappertsbusch in zijn legendarische opname van 1951. Men kan daar voor of tegen zijn, het betekent vooral dat Goodall daarmee inzet op een pseudo-religieus pathos en dat is legitiem want het behoort tot het domein van de interpretatie. Tenslotte is Parsifal door Wagner als een *Bühnenweihfestspiel* gezegend. Deathridge vindt het hele eerste bedrijf veel te traag. Die stelling is verdedigbaar in de langgerekte graalsscène en in de optredens van Kundry die grotere tempovariaties vergen. Maar aanvaard je Goodalls pathos dan kan je niet alles spanningsloos noemen in dit eerste bedrijf. Problematisch wordt het pas echt in het tweede bedrijf. De prelude is onwaarschijnlijk traag en daardoor geheel spanningsloos. De wereld van de gecastreerde tovenaars heeft echt wel een bijtend tempo vandoen. Als antipode van Titurel moet Klingsor het snellere

tempo hebben, daarover kan echt niet onderhandeld worden. Dat foutieve tempo zet Goodall verder in het duet tussen Kundry en Klingsor en dat terwijl Donald McIntyre zeer goed staat te zingen met een kernachtigere bas-bariton dan diegene die hij jaren later aan zijn Wotan in Bayreuth zal lenen. Ook de bloemenmeisjes, waaronder een jonge Kiri Te Kanawa, presteren erg goed. Halverwege het tweede bedrijf begint dan de balans door te hellen naar Goodall. Dat er spanning komt is vooral de verdienste van Jon Vickers. Vickers' engagement als Parsifal is galvaniserend (zijn Tristan is dat nog meer). Hij kan zijn kolossale stem laten openbloeien en terugnemen naar mezzo voce naargelang de situatie dat vereist. Dat levert een zeer zinnelijke voordracht op die daarenboven nog eens gekleurd wordt door een hoogstpersoonlijk rubato. De autoriteit waarmee hij *“Mit diesem Zeichen bann' ich deinen Zauber”* zingt is om in te lijsten. Als je erin slaagt om te houden van zijn gebiedende toon en zijn maniëristische beklemtoning van de open klinker “ü”, dan is dit parcours moeilijk te overtreffen. Tenzij door Vickers zelf in één van zijn vroegere opnamen. Ik heb ze niet allemaal in mijn bezit.

Amy Shuard als Kundry kan zoveel persoonlijkheid niet in de weegschaal leggen. Ze beschikt over een fraaie hoogte maar laat ook gebrekkige registerovergangen horen en een wollige dictie. Haar frasering is niet steeds even boeiend en op sommige dramatische pijnpunten van haar partij zoals de lach naar Christus en de “Irre”-uitroepen stelt ze teleur.

De prelude van het derde bedrijf kan een traag tempo best aan. Het goede nieuws is dat gedurende de hele rest van het derde bedrijf de zorgvuldig opgebouwde spanningsboog overeind blijft. Een perfecte symbiose stelt zich in tussen orkest en solisten. En zo horen we een magnifieke Karfreitagszauber, een Verwandlungsmusik die Knappertsbusch (1951) spanningsloos doet lijken en een finale die staat als een huis, voorbeeldig afgerond door Vickers. Hier is het ook dat onze vergeten landgenoot, de Antwerpenaar Louis Hendrikx het best uit de verf komt als Gurnemanz. Jammer dat zijn voordracht van de eerste tot de laatste maat door een vervelend bibbervibrato wordt gedomineerd. Maar zijn genuanceerde voordracht, zijn gepast timbre en zijn fabelachtige dictie zijn zo goed dat je er snel aan went. Doe zoals ik: draai de volumeknop op een niveau dat net geen burenruzie veroorzaakt en doe het licht uit. Een bijzondere spirituele ervaring zal uw deel zijn. Alsof de tijd ruimte wordt...

De opname is technisch eerder zwak voor de periode met heelwat ruis en achtergrondgeluiden en een emfase op de lage tonen. Maar die technische onvolkomenheden verlenen haar ook een zekere charme en maken deel uit van haar spirituele oerkracht die latere meer gepolijste opnames niet bezitten..